

ਉਕਤ ਪਿਰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਹੀ ਨਵੇਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(5) ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੇ.ਟੀ.ਐਸ

ਫੁਟਕਲ ਸਿਵਲ

* ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਅਤੇ ਐਸਪੀ ਗੋਇਲ, ਜੇ.ਜੇ.

ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਐੱਨ.ਐੱਸ. ਚੀਮਾ, ਪੀ.ਸੀ.ਐੱਸ. ਈ.ਟੀ.ਸੀ.,- ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1974 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 4629

24 ਅਗਸਤ 1974 ਈ

ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ (1953 ਦਾ IV)—ਧਾਰਾ 5(5) (ਬੀ), 13 ਅਤੇ 13-ਓ— ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ (1914 ਦਾ 1)— ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਰੱਖਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 61 (1) (ਏ) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ- ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ—ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ੀ—ਕੀ ਸਰਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਤੋਂ ਅਯੋਗਤਾ—ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ — ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ—ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1914 ਦੀ ਧਾਰਾ 61(1) (ਏ) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਸ਼ਰਾਬ ਲੈਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਹੈ। 'ਆਧਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੀਵਾਂ; ਘੱਟ ਦਿਮਾਗ ਵਾਲਾ; ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਇਹ ਸੁੰਦਰ ; ਘਟੀਆ"। ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੀਣਾ ਜਾਂ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨੀਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ, ਨੈਤਿਕ ਤਾਲਮੇਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 (5) (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਸਰਪੰਚ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 3, 4, 5 ਅਤੇ 6)।

Narain Singh v. N. S. Cheema, P.C.S. etc. (Bains, J.)

ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-0 ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। 1952. ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਸਰਪੰਚ ਜਾਂ ਪੰਚ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ- ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। (ਪਰਾ ੭)।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ :-

(i) ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(ii) P- 1 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਰਿੱਟ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ;

(ਹਾਇ) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ;

(iv) ਇਸ 'ਮਾਨਯੋਗ ਹਾਈਕੋਰਟ' ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ।

1. ਕੇ ਮਹਿਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਨ. ਅਗਰਵਾਲ।

ਨਿਰਣਾ

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਜੇ.

(1) ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ, 22 ਜੂਨ, 1972 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਬੱਗੋਕੇ ਉਤਰਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਬੀ ਅਧੀਨ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਨੇ 31 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5(5) (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 61(1)(a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਆਈ.ਕੇ. ਮੇਥਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਉਠਾਈਆਂ :-

(a) ਕਿ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5(5)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ 61(1) (ਏ)। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ

(b) ਕਿ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ 23 ਸਾਲ ਦਰਜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(2) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮਿਸਟਰ ਮਹਿਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, 1 ਉਹ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਲੱਭੋ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਾਲ 1971 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 61(1) (a) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ 'ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਐਂਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤਹਿਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਮੁਲਜ਼ਮ 40 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਅਪਰਾਧੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫਦਾਰੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਭੁੱਲ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਐਂਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਉਸਦੀ 10,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। 500/- ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ, ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਬਾਂਡ ਅਤੇ ਉਕਤ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਬਾਂਡ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣੀ।”

ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਵੀ 'ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ' ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਵਿੱਚ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ, 1940 ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੰਨਾ 832 'ਤੇ, 'ਨੈਤਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ' ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਨਿਆਂ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਸਿਧਾਂਤ, ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਨਿਜੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਬੁਨਿਆਦਤਾ, ਬੇਈਮਾਨੀ, ਜਾਂ ਘਟੀਆਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਕੰਮ ਜੋ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਆਦਮੀ ਲਈ, ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ, ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। (Ame. ਸਾਈਕਲ.)

ਨਿਆਂ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਨਿਮਰਤਾ, ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਰ ਕੰਮ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਗ਼ਬਨ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ”

(3) ਟੀ.ਐਨ.ਮੰਗਲੀ ਬਨਾਮ ਛੱਕੀ ਲਾਲ (1), ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਤਿੰਨ ਟੈਸਟ ਰੱਖੇ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧ 'ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ' ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ: -

- (1)) ਕੀ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਸਕਦਾ ਸੀ, (2) ਕੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨੋਰਥ ਅਧਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ
- (3) ਕੀ ਇਸ ਕਾਰੇ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

ਰਿਸਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚਾਂਦਰੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 61(1)(a) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਆਬਕਾਰੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 2| ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ। ਉਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢਦਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚਣ ਲਈ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਸ਼ਰਾਬ ਲੈਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੈਤਿਕਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਧੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਾਲ 1972 ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵੋਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਪੰਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 61(1)(ਏ) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 1971 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਔਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ ਦਾ। ਜੇ ਇਸ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(4) ਦੂਸਰਾ ਟੈਸਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਜੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਸੀ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮਨੋਰਥ

Narain Singh v. N. S. Cheema, P.C.S. etc. (Bains, J.)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਰੱਖਣਾ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਸੀ। ਵੈਬਸਟਰਜ਼ ਨਿਊ ਵਰਲਡ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ, 1962 ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਬੇਸ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੀਵਾਂ, ਨੀਵਾਂ ਦਿਮਾਗ ਵਾਲਾ, ਬੇਇੱਜ਼ਤ, ਬੇਇੱਜ਼ਤ, ਘਟੀਆ"। ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੀਣਾ ਜਾਂ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(5) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਤੀਜੇ ਟੈਸਟ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨੀਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਵੋਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਕੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਟੈਸਟਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਿਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਿਹਾਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 40 ਸਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਸਹੀ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਭੁੱਲ ਸੀ।

(6) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਐਨ. ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ *ਬਸ਼ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ ਐਸ. ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸੀ; ਪਫ ਚੋਰੀ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। *ਰਿਸਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (2) (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਸਟਾਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ ਵਿੱਚ 'ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕ ਤਾਲਮੇਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5(5)(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

(7) ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਲੈਕਟੋਰਲ ਰੋਲ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ 23 ਸਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-0 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਸਰਪੰਚ ਜਾਂ ਪੰਚ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ

(3) 1959 ALJ 678.

ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, - 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰ. 27 ਦੁਆਰਾ। ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਸੀ। *ਬ੍ਰਿਜੋਦਰਲਾਲ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜਵਦਲਾਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (4)* ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

“ਸੈਕਸ਼ਨ 36(7) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਹਲਕੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪੂਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀ ਆਖਰੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਵਿੱਚ ਅਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ 'ਨਿਰਣਾਇਕ' ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਨਾ *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ* ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਸਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ *ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ* ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਸਿੰਗਲ ਬਨਾਮ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (5) ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੋਣ ਲਈ ਉਮਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਕਿ ਵੋਟਰ ਦੀ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ ਹੈ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 36(7) ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੈ।

(4) AIR 1960 SC 1049.

(5) ਏਆਈਆਰ 1971 ਪੀ.ਬੀ. ਅਤੇ ਹੈਰੀ. 65.

Narain Singh v. N. S. Cheema, P.C.S. etc. (Bains, J.)

(8) ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਖੋਜ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ 'ਚ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ 28 ਸਾਲ ਦੱਸੀ ਸੀ ਪਰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ 'ਚ 23 ਸਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 16 ਜਨਵਰੀ, 1945 ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਰਮੀ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਤੋਂ ਦਾਖਲਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 28 ਫਰਵਰੀ, 1963 ਨੂੰ 18 ਸਾਲ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫੌਜ. ਉਸ ਨੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

(9) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

(10) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੇ.ਟੀ.ਐਸ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਏ.ਐਸ.ਬੈਂਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.

ਰਣਬੀਰ ਐਸ]ਓ ਜੀਐਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1976 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 4869।

2 ਸਤੰਬਰ 1977

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਕਲਾ. 226— ਝੂਠੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ — ਅਜਿਹਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਕਾਊਂਟਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ—ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ—ਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਕਾਲਜ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਝੂਠਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਅਤੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ